

DE GLOBALE VERSUS DE LOKALE STAD

Interview met David van der Leer

De bouw verkeert wereldwijd in een crisis. Door de schuldenlast bij banken, projectontwikkelaars en overheidsinstellingen is het moeilijker geworden om vastgoed te financieren. Gevolg: overal ter wereld wordt bezuinigd op architectuur en worden vele projecten afgeblazen. Architectenbureaus behoren tot de meest getroffen sectoren. Net afgestudeerde architecten komen moeilijk aan een baan. Toch zal er altijd behoefte blijven aan goede architectuur en dus aan architecten, alleen zal de praktijk misschien wat anders zijn dan nu. Deel 2: David van der Leer, Assistant Curator Architecture and Urban Studies van het Solomon R. Guggenheim Museum in New York.

Om erachter te komen hoe de nieuwe architectuurpraktijk er precies uit moet gaan zien, zijn onderzoeksprogramma's nodig. Hieruit zou bijvoorbeeld kunnen blijken dat kleinschalige binnenstedelijke projecten veel beter renderen dan de megaprojecten van de afgelopen jaren. Eén van de meest veelbelovende onderzoeksprogramma's is het BMW Guggenheim Lab, opgericht in oktober 2010. Het is een samenwerking tussen BMW, dat al decennia culturele activiteiten initieert en stimuleert, en het Guggenheim Museum in New York. Het is de bedoeling om een nieuwe generatie 'leaders' in de architectuur op te leiden.

Dat wil het BMW Guggenheim Lab doen door de huidige uitdagingen van de steden over de hele wereld te bestuderen. Daarom worden drie labs opgericht die alle drie in een periode van zes jaar drie wereldsteden aan zullen doen. Het eerste lab, ontworpen door het Japanse Atelier Bow-Wow, zal aan het einde van komende zomer ergens in Noord-Amerika verrijzen. In die labs zijn vier zorgvuldig van tevoren geselecteerde jonge talenten verantwoordelijk voor de programmering. Door workshops, discussies, performances en andere bijeenkomsten wordt de stedelijke bevolking aangezet om mee te doen met de ideeëvorming over hun ideale stad. Het onderzoek moet tenslotte leiden tot een installatie die tentoongesteld wordt in het lab.

Eén van de mensen die het onderzoek mogelijk moet maken is David van der Leer, die Kunst- en Cultuurwetenschappen studeerde aan de Erasmusuniversiteit in Rotterdam en nu is verbonden aan het Guggenheim Museum. Voor *Kunstlicht* geeft hij een interview.

Even vrij vertaald uit het persbericht lees ik dat het BMW Guggenheim Lab moet gaan over 'hoe de stedelijke omgeving meer kan beantwoorden aan de behoefte van mensen, hoe mensen zich op hun gemak voelen in de stedelijke omgeving en hoe ze een balans vinden tussen modern comfort en de urgente behoefte aan verantwoordelijkheid voor omgeving en duurzaamheid'. Dat is wel erg veel en erg breed. Waar draait het nu precies om?

Eigenlijk gaat het daar wel om. Het is ook de bedoeling dat het heel breed is. Mensen hebben zo weinig het gevoel dat ze iets kunnen zeggen over steden. Dat is voor hen allemaal heel abstract, met

name in Amerika. We willen mensen meer het gevoel geven dat ze er iets over mogen zeggen. En dat op verschillende gebieden, van politiek tot cultuur.

In de labs worden steeds vier jonge talenten aangesteld. Aan wat voor mensen moet ik precies denken?

Mensen die veelbelovend zijn in verschillende disciplines, zoals economen, architecten, sociologen, psychologen. We zijn nu bezig met de eerste sollicitaties. We brengen mensen samen die anders nooit zouden samenwerken.

Hoe willen jullie al die mensen, in feite jullie onderzoeksmateriaal, in al die steden precies gaan bereiken?

Allereerst is er het lab zelf, dat als ruimte een combinatie moet worden van een think tank, een buurtcentrum en een ontmoetingspunt. We willen in elke stad een soort *community* creëren, waarbij mensen met een combinatie van achtergronden gewoon kunnen langskomen in het lab. Daar heeft het Guggenheim ook al veel ervaring mee. Er worden ook media als Facebook, Twitter en YouTube gebruikt. En in beperkte mate zullen er straatinterviews plaatsvinden. Zelf ben ik bij het Guggenheim bijvoorbeeld bezig met verschillende andere projecten die op straat zullen plaatsvinden. Eén ervan moet gaan over stilte in relatie tot de sociale media en gaat in juni van start. Zo krijg je hele andere bezoekers bij een project en bereik je mensen die anders nooit in het museum langs zouden komen.

Wat hopen jullie te bereiken met het project?

We werken niet direct naar een eindresultaat. Vaak, ook in Nederland, wordt wetenschap gezien als een opsomming van data, plattegronden en diagrammen. Op een gegeven moment moet je loskomen uit de kaarten van de vakgemeenschap en moet je op een meer poëtische manier gaan kijken. Het zou mooi zijn als we mensen meer bewust kunnen maken van projecten van architectuur en stedenbouwkunde, vooral mensen die op dagelijks niveau gebruik maken van de stad maar er niet mee bezig zijn. We hebben wat bereikt als deze mensen meer lol hebben in de manier waarop ze de stad benaderen.